

10 MILJARDIT SUUD

Reelika Jõuram (Tartu Ülikooli semiootika osakond)

REŽISSÖÖR: Mona Birch Torbensen

AASTA: 2022

FILMI PIKKUS: 64 min

RIIK: Taani

KEELED: taani, hispaania, inglise

SUBTIITRID: eesti, vene

LINK LAENUTAMISEKS: <https://maailmakool.ee/materjalid/100072/10-miljardit-suud/>

Maakera bioloogiline liigirikkus on olnud aastakümneid suure ohu all. Välja on surnud mitmed taime- ja loomaliigid, õhku paisatakse tohutus koguses süsinikdioksiidi, samas inimkond kasvab pidevalt. Oluline küsimus on, kuidas kogu planeet ära toita, tegemata kahju meie planeedile ning tagada nii enda kui ka teiste liikide mitmekesisus ja jätkusuutlikkus. Meie praegune toidutootmise süsteem on oma aja ära elanud. Toitu ei jätku kõigile ning toidu jaotus maailmas on ülimalt ebavõrdne. Vaesemad piirkonnad jäävad üha vaesemaks, arenenud riikides on aga suur probleem ülekaalulisus. See mõtlemapanev dokumentaalfilm näitab vaatajatele, et kui nad kohe täna ei hakka planeedist hoolima, siis homme on juba hilja.

(Tekst: Mikk Granström)

TUNDIDE EESMÄRK: juhtida tähelepanu toiduvalikute keskkonnamõjule ja tutvuda jätkusuutliku toidumajanduse võimalustega.

SIHTRÜHM: IV kooliaste.

LÕIMING: Geograafia, bioloogia, ühiskonnaõpetus.

SEOS RIIKLIKU ÕPPEKAVAGA: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, loodusteaduste pädevus, digipädevus.

TUNNI KESTUS: 2 x 45 min.

ÕPITULEMUSED

Bioloogia

Õpilane:

- teadvustab looduse, tehnoloogia ja ühiskonna vastastikuseid seoseid ning saab aru nende mõjust elukeskkonnale ja ühiskonnale;
- suhtub elukeskkonda vastutustundlikult, väärtustab bioloogilist mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi;
- oskab langetada loodus- ja sotsiaalkeskonnaga seotud kompetentseid otsuseid ning prognoosida otsuste tagajärgi.

Geograafia

Õpilane:

- analüüsib looduse ja ühiskonna vastastikmõjusid kohalikul, regionaalsel ja globaalsel tasandil, toob selle kohta näiteid ning väärtustab keskkonna jätkusuutlikku arengut;
- lahendab keskkonnas ja igapäevaelus esinevaid probleeme, kasutades teaduslikku meetodit.

Ühiskonnaõpetus

Õpilane:

- teab tarbijaõiguseid ning oskab lahendada nendega seotud probleeme, käitub teadliku ja vastutustundliku tarbijana, analüüsib oma käitumise tagajärgi ning mõistab üksikisiku rolli globaalsel tasandil (kliimamuutus, õiglane kaubandus, ületarbimine jms).

EELHÄÄLESTUS (30 MIN)

Õpilased koostavad enda keskmise toidujalajälje. Klassis tuleks eelnevalt kokku leppida, millist veebilehte selleks kasutatakse.

Võimalikud allikad:

<https://harvard-foodprint-calculator.github.io/>

<https://myemissions.green/food-carbon-footprint-calculator/>

Mitu valikut:

<https://www.oneplanetnetwork.org/knowledge-centre/re-sources/foodprints-calculators>

I TUND**SISSEJUHATUS (15 MIN)**

Õpilased jagatakse 3–5-liikmelistesse rühmadesse, milles võrreldakse oma toidujalajälgesid ning arutatakse tegurite üle, mis selle suurust mõjutavad.

- Arutelu taustaks võib tahvlile kuvada toiduvalikute keskkonnamõju selgitava [graafiku](#).
- Arutelude käigus üles kerkinud olulisemad märksõnad võib kirjutada tahvlile või lisada näiteks Mentimeteri või Answergardeni keskkonnas sõnapilve.

**INTERAKTIIVNE ÜLESANNE
(15 MIN)**

Sissejuhatavale arutelule järgneb Kahoot, mis võib toimuda samades arutelurühmades.

- [Kahooti mäng](#) (lingitud)

**ETTEVALMISTUS JÄRGMISEKS
TUNNIKS (15 MIN)**

ülesande tutvustus, teemade jaotamine, töö korraldamine.

Rühmade vahel jagatakse teemad, millele filmi vaatamisel rohkem keskendutakse, et ettekandeks valmistuda. Kui rühmi on rohkem kui neli, saab teemasid arutleda eri perspektiividest.

Teemad

1. Väikese võimendamine (*boosting the small*).
2. Suure muutmine (*transforming the big*). Kui on mitu rühma, siis üks nendest võib keskenduda konkreetsemalt digitaalsetele, täpsele põllumajandusele, nt vertikaalsele taimekasvatusele, ning teine tööstusliku põllumajanduse muutmisele.
3. Väheha kaotamine (*losing less*). Kui on mitu rühma, siis üks neist võib keskenduda võitlusele toidu raiskamisega ning teine toidutarneahela efektiivsemaks muutmisele.
4. Targem toitumine (*eating smarter*).

Tegevuste esmane planeerimine: jagatud virtuaalse töökeskkonna valik (Google vm); ligipääsu korraldus; ülesannete jagamine ja ajakava kokkuleppimine.

FILMI VAATAMINE (64 MIN)

Õpilased vaatavad filmi „10 miljardit suud“, keskendudes eriti oma rühma perspektiivile.

PLAKATITE KOOSTAMINE JA LIFTIKÕNE ETTEVALMISTUS (120 MIN)

Õpilased koostavad valitud keskkonnas ja teemal 6–8-minutilise lühiettekande ning plakati, mis kutsub üles jätkusuutlikele valikutele. Ettekanded võiksid lisaks filmis nähtud ettepanekutele tuua näiteid Eesti kohalikest oludest.

(Nt mõne väiketootja probleemide ja võimaluste ülevaade, riigi põllumaa ja loomakasvatuse osakaalu kaardistamine, raiskamise ja vastumeetmete (kohustuslikust kompostimisest Selveri pagari-toodete õhtuse allahindluseni jne) kirjeldus, eestlaste toitumisvalikute peamiste kitsaskohtade ja võimalike alternatiivide ülevaade.)

II TUND**SISSEJUHATUS (5 MIN)**

Õpilased jagavad vaadatud filmist mõnda peegeldust või olulist tähelepanekut.

Lepitakse kokku esitluste kuulamise järjekorras.

ESITLUSED (30 MIN)

Lühiettekannete kuulamine ja tagasisidestamine.

Koostatud plakatid võib välja printida ja mõneks ajaks kooli seintele riputada või neid ka kooli sotsiaalmeediaplatformidel jagada.

REFLEKSIION, KINNISTAMINE (10 MIN)

Teema kinnistamiseks vastavad õpilased järgmistele küsimustele.

1. Mida õppisin?
2. Mida saan teha mina, et aidata kaasa süsteemi muutumisele?
3. Mida märkasin enda toidujalajälge koostades ja kaaslastega võrreldes?
4. Millised kohalikud silmapaistvad näited meelde jäid?

Ülesande tegemiseks võib kasutada mõnda veebitahvli (Mentimeter, Padlet, Google Jamboard).

ALLIKAD:

<https://maailmakool.ee/materjalid/100072/10-miljardit-suud/>
<https://harvard-foodprint-calculator.github.io/>
<https://blog.ciat.cgiar.org/origin-of-crops/>
<https://www.visualcapitalist.com/cp/mapped-food-production-around-the-world/>
<https://www.fao.org/sustainability/en/>
<https://www.fao.org/3/ca2079en/CA2079EN.pdf>
<https://www.epa.gov/sustainable-management-food>
<https://www.worldwildlife.org/initiatives/improving-fisheries>
<https://www.weforum.org/communities/shaping-the-future-of-food/>
<https://www.weforum.org/publications/transforming-the-global-food-system-for-human-health-and-resilience/>
<https://www.unep.org/regions/asia-and-pacific/regional-initiatives/supporting-resource-efficiency/asia-pacific-roadmap-7>
<https://www.ucsus.org/food/sustainable-agriculture>
<https://www.hsph.harvard.edu/nutritionsource/>
<https://www.fao.org/platform-food-loss-waste/flw-data/en/>
https://www.researchgate.net/figure/A-The-double-food-and-environment-pyramid-Source-Ref-28-B-The-environmental_fig1_276501581